

Notaris en spelprogramma's

Kijken met het notariële oog

Programma's waarbij stemmen worden geteld, grote geldbedragen worden weggeven en die kansspelen bevatten, maken altijd gebruik van een notaris. Die wordt vaak niet in beeld gebracht, maar altijd genoemd. Wat doet een notaris nu eigenlijk achter de schermen?

TEKST Jessica Hendriks | FOTO'S Truus van Gog

De notaris controleert of de regels worden nageleefd. Hij houdt toezicht op de naleving, maar stelt de regels niet vast', dit zei Nora van Oostrom, woordvoerder van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie in december in het programma *RTL Boulevard*. Het onderwerp 'notaris en spelprogramma's' krijgt ruimschoots aandacht in de media sinds een uitzending van *Miljoenenjacht*, waarin een deelnemer zegt per ongeluk op de rode knop te hebben gedrukt. Hij eist nu een vergoeding van miljoenen van het programma, Endemol én de deelnemende notaris voor het mislopen van 5.000.000 euro. Hij ging namelijk naar huis met 125.000 euro.

NOTARIEEL SAUSJE

Erwin Akkerman, notaris in Zuidlaren, heeft elf jaar lang zijn diensten verleend aan *Domino Day*. Ook heeft hij twee keer toezicht gehouden op de stemmen voor *Big Brother*. 'Als notaris moet je niet zomaar je diensten verlenen bij een programma, telling of recordpoging. Een notariële "sausje" eroverheen betekent niet dat het meteen goed is. Je moet goed weten of alles juridisch klopt en je afvragen tot hoever je kunt controleren. Kijk dus goed met het notariële oog voordat je je ergens aan verbindt. Breng in kaart wat je moet controleren en wat daar eventueel mis bij kan gaan.' In de *Handleiding spelnotaris en IT-auditor* van de notariële beroepsorganisatie staat een aantal duidelijke handvatten dat kan worden gebruikt om te bepalen of je je

Erwin Akkerman

diensten verleent of niet. Zo staat er: 'het moet gaan om feiten die iedere notaris met redelijke zekerheid kan vaststellen' en 'er mag niet de indruk worden gewekt dat de rol van de notaris meer inhoudt dan in werkelijkheid het geval is'. Akkermans rol bij *Domino Day* was duidelijk: toezien op de recordpoging. Maar dit hield voor Akkerman meer in dan achter de schermen meekijken. 'Ik ben vooraf betrokken geweest bij het bepalen van het aantal stenen, hoe het parcours eruit komt te zien en waar de knelpunten zitten. Dit allemaal om het op de dag zelf beter te kunnen controleren.' De notaris was niet de enige van zijn kantoor die druk was met *Domino Day*. Op de dag zelf was het hele kantoor aanwezig om de Dominostenen te tellen. 'Het moment suprême betekende voor mij: meelopen met het parcours, bij twijfel het veld inlopen om te controleren en extra dicht bovenop de knelpunten staan. Elk steentje moest natuurlijk wel op de juiste wijze omvallen.'

TECHNIEK

Het is in de Domino-carrière van Akkerman een keer voorgekomen dat hij een recordpoging af moest keuren. 'Eén jaar gingen er een heleboel dingen mis. Niet alles was goed gebouwd. Dan rollen er wel even wat tranen als ik zeg dat het niet is gehaald, maar dat is je taak.' Storingen kunnen ook voorkomen tijdens een live-programma. Zo kreeg de Groningse notaris bij *Big Brother* te maken met falende techniek. Een oververhitte computercentrale zorgde ervoor dat niet alle stemmen op tijd binnen waren en daardoor stemmen niet mee werden geteld. 'Dan moet je op basis van het reglement een beslissing maken. En die was: dan zijn ze te laat binnen en doen ze niet mee. Het is niet anders', zegt Akkerman. Als een show gebruikmaakt van IT-toepassingen kunnen kansspelen, programmamakers en notarissen de hulp inroepen van een

‘Je moet niet zomaar je diensten verlenen bij een programma, telling of recordpoging’

IT-auditor. Deze onderzoekt de betrouwbaarheid en continuïteit van de gebruikte IT. ‘De programmamaker of kansspelaanbieder is eindverantwoordelijk. Verder brengen de notaris en IT-auditor specifieke deskundigheid in. De notaris is uiteindelijk verantwoordelijk voor het toezicht op het reglement, de kansspelaanbieder voor het reglement en de apparatuur. Bij het verlenen van een kansspelvergunning moet een deskundige een oordeel geven over de gebruikte technologie. Dan komen wij in beeld’, aldus Jeroen Biekart, IT-auditor en voorzitter van de beroepsorganisatie, de NOREA. Zijn collega Tom Vreeburg vult aan: ‘Een notaris heeft niet per definitie verstand van technologie, maar hij moet er wel op toezien dat alles volgens de reglementen verloopt. Om zeker te weten dat hij dit waar kan maken, kan hij een IT-auditor of andere deskundige inschakelen.’ Beide IT-auditors werken geregeld samen met notarissen bij trekkingen van bijvoorbeeld de Lotto en dit gaat volgens hen altijd naar tevredenheid. Maar wat doet een IT-auditor nu eigenlijk precies in de praktijk? Vreeburg: ‘Het begint met goed doorgronden waar een spel over gaat. Hoe loopt het proces? Wat zijn de risico’s? Hoe verloopt de trekking? En sluit dit alles aan op het spelreglement? Vaak is er sprake van complexe computerprogramma’s. Wij brengen het proces in kaart en maken een risicoanalyse. Wat kan er fout gaan? En welke maatregelen zijn getroffen om risico’s tegen te gaan? We onderzoeken ook de spelapplicatie, de infrastructuur en beveiliging.’ ‘Het gaat juist om het samenstel van maatregelen achter de schermen’, aldus Biekart. ‘Het zijn dan ook vrij zware onderzoeken. Er komt veel techniek bij kijken.’ De IT-auditor rapporteert jaarlijks naar de kansspelorganisator. Verder zijn de auditoren steekproefsgewijs aanwezig bij trekkingen om te controleren of het werk dat zij hebben gedaan nog aansluit op de

Folkert van de Graaff

handelingen die de notaris verricht. ‘Wij toetsen de interne controle in het spelproces en de gebruikte IT. Ons oordeel daarover geeft zekerheid’, aldus de heren.

INGRIJPEN

De Staatsloterij gebruikt een notaris om toezicht te houden op het verloop van de trekking. Maar deze notaris doet de trekking niet zelf. Dat gebeurt door een trekkingscommissie. ‘De notaris controleert of de apparatuur werkt en loopt alle procesregels door. Hij houdt toezicht, maar is geen operationeel onderdeel van het proces. Onze trekkingscommissie is leidend. De notaris grijpt in als er iets misgaat, zoals met stroomuitval’, aldus directeur corporate affairs Arjan van ’t Veer. In totaal maakt de Staatloterij ongeveer 75 keer gebruik van de notaris: 16 trekkingen, 52 keer het miljoenenspel en een handvol promotionele kansspelen van boven de 4.500 euro waarbij een notaris nodig is. ‘Voor het weggeven van een iPad is de notaris dus niet nodig, maar bij het verloten van een auto wel’, licht Van ’t Veer toe. Heeft de notaris weleens moeten ingrijpen? ‘Jazeker! We hebben een

keer stroomuitval gehad, waardoor een bestand niet goed werd ingelezen. Toen heeft de notaris het terecht afgeblazen. Dat is zijn rol. Dat verwachten wij ook van hem.’ Een hele enkele keer gebeurt het weleens dat een website een verkeerd getal publiceert. Ook bij dit misverstand zorgt de notaris voor duidelijkheid. Van ’t Veer: ‘De getallen en letters die in het proces-verbaal van de notaris staan, zijn leidend.’

GROOTSTE STROOPWAFEL

Sommige notarissen zijn geregeld terug te vinden in lokale kranten als zij hun diensten hebben verleend aan recordpogingen. Denk maar eens aan een scheerschuimtaartengevecht, massaal Sint Maartenliedjes zingen en het houden van een kaasfondue. Of het maken van de grootste stroopwafel ooit, waar notaris Tip Wagener uit Gouda in juni 2013 toezicht op hield. ‘Twee jaar hebben wij ons daarop voorbereid. Ik zeg “wij” omdat ik daar zelf ook actief bij betrokken ben geweest. Ik wil vanaf het begin betrokken zijn bij zoiets. Het hele traject moet namelijk wel objectief waarneembaar zijn’, zegt Wagener. Hetzelfde geldt voor

de tweede *Guinness Book of Recordpoging* waar hij afgelopen zomer bij was betrokken: *the longest cartoon strip in the world*. 1,7 kilometer cartons – de originele werktekeningen – voor de gebrandschilderde ramen van de Sint-Janskerk in Gouda. ‘Aan deze recordpoging is anderhalf jaar gewerkt. Op de dag zelf kostte het mij een paar uur meten. We hebben uit zeven rollen de oorspronkelijke tekeningen gehaald, uitgerold en opgemeten. Deze kwamen exact overeen met de afstand die al op de koker stond vermeld. Na deze steekproef konden wij ervan uitgaan dat de getallen op de andere kokers ook klopten. Een geslaagde meetpoging dus.’ Wagener vervolgd: ‘Een recordpoging moet wel een grote slagingskans hebben, anders doe ik niet mee. De teleurstelling is zo groot als je het moet afkeuren. Dan ben je het minst geliefde persoon in de stad op dat moment.’ Aan televisieshows en grote loterijen met veel techniek zal Wagener nooit meewerken. ‘De systemen die daarvoor worden gebruikt, zijn voor mij niet te begrijpen. Hoe kan ik dan objectief waarnemen?’ Als het aan Wagener ligt, zijn notarissen terughoudend met het meewerken aan spelletjes, loterijen en recordpogingen. Waarom hij zo hamert op alertheid, wordt duidelijk uit een voorbeeld. ‘Jaren geleden was ik betrokken bij een kunstveiling. Daar veilde ik een groot kunstwerk genaamd *De verdwijnende verschijning*. Toen de koper het doek kwam ophalen, vertelde de kunstenaar dat het doek na een paar jaar vanzelf zou oplossen. Vandaar de naam. Dat was van tevoren niet bekend en dus heb ik de koop ongedaan gemaakt.’

ZWARTE LAP

Voor de Hilversumse notaris Folkert van de Graaff is het duidelijk wanneer hij meewerkt en wanneer niet: ‘Je moet een duidelijke toegevoegde waarde kunnen leveren. Als de plaatselijke korfbalvereniging mij vraagt de trekking van een loterij te verzorgen waarvan de

Tip Wagener

opbrengst wordt gebruikt voor een nieuw clubhuis, doe ik dat. Daar worden mensen blij van. Zij vinden het vaak prettiger als de man met de stempel erbij aanwezig is. Dat is toch een soort vertrouwen dat in ons wordt gesteld. Dat is goed voor het ambt en de uitstraling van de notaris. Natuurlijk zeg ik niet overal “ja” tegen, zo ga ik niet in een Ronald McDonald-pak lopen of meerijden met de bloemencorso, dat gaat te ver.’ Gevestigd zijn in het Hilversumse betekent dat Van de Graaff geregeld wordt gebeld door televisieprogramma’s. Zo was hij aanwezig bij *Wedden, dat...*, *Carlo & Irene*, de Lottotrekking in *Weekend Miljonairs* en *Lama gezocht*. ‘Bij het laatste programma kwam door het digitaal en telefonisch stemmen veel techniek kijken. Ik heb dan ook een hele avond in de IT-kamer gezeten en mij laten voorlichten over hoe het proces in elkaar zat. Tijdens de show heb ik in diezelfde kamer achter de computer gezeten met twee *whizzkids* om het in de gaten te houden.’ Van de Graaff leent zich niet zomaar voor elk programma dat hem belt: ‘Ik werd ooit gevraagd voor *De dikste man van Nederland*. Dat heb ik geweigerd.

Je weet toch niet of alle dikke mannen van Nederland meedoen met de show? Misschien zijn er wel dikkere mannen.’ Bij de Lottotrekking liep de notaris een keer tegen een technisch mankement aan. De machine hield ermee op. Gelukkig had Van de Graaff een praktische oplossing bij de hand. ‘Ik had een stevige zwarte lap. Dus heb ik iemand uit de regiekamer getrokken, zijn ogen afgedekt en zijn hand in de bak met ballen gestopt. Op een papier heb ik geschreven dat we vanwege een technisch mankement met de hand moesten trekken en zo is dat ook uitgezonden. Niemand die erover heeft gebeld. Het is gewoon duidelijk.’ De rol van de notaris nog beter uitleggen bij programma’s en trekkingen is volgens de Hilversummer dan ook niet nodig. ‘Ik denk dat voor 99 procent van de mensen onze rol volstrekt duidelijk is. En hoe duidelijker dan “de notaris controleert de trekking”, kan het eigenlijk?’ ■